

SZÚCS LÁSZLÓ

Egy siker, egy kudarc

Úgy hozta a véletlen, hogy szinte ugyanazon a napon avatták fel a kupolájával a nagyváradi városképet meghatározó Kossuth utcai neológ zsinagógát, kétévi felújítási munka után, és rombolták le az évek óta elhagyatottan álló egykori nagyváradi szerszámgyár (Înfrățirea, az államosítás előtt Phoebos) legnagyobb üzemcsarnokát.

Az egyik, a város múltját tekintve szimbolikus épületet megmentette az európai pénzekkel erősített román–magyar összefogás, közös projekt, a másikat pusztulni hagyta a... nem is tudom: közömbösség, fölöslegessé válás?

A nagy Cion templom újranýtásakor elhangzott: kevés idő kellett volna ahhoz, hogy már ne legyen mit restaurálni a Rimanóczy Kálmán építette istenházán, beomlással fenyegett a vészesen meggyöngült kupola. Hogy az üzemcsarnokot – sok ezer váradi egykori munkahelyét – milyen állapotában érte a végső bontás, azt nem tudom, csak sejtem, hogy szükség volt a bizonyára értékes területre, tudomásom szerint eddigi állapotában fel sem merült bármiféle hasznosítása. Pedig az egykori gyár tekintélyes méretű csarnoka éppúgy szolgálhatott volna kulturális célokat, mint a felújított zsinagóga. Ugyanis a városvezetés jelezte: az izraelita hitközséggel egyetértésben művészeti programokat terveznek benne amellet, hogy később újraszentelve liturgikus célokat is szol-

gál majd a megfogyatkozott közösségnek a közel másfél száz éves épület.

Kár, hogy mifelénk annyira mostohán bánnak az ipari műemléknek is nyilvánítható épületekkel. Az utóbbi hónapokban – a tervezett bontásról nem tudva – gyakran gondoltam arra, milyen grandiózus kortárs művészeti kiállítótérre, valóságos kultúrplázává lehetne alakítani (nyilván nem kevés pénzért) az egykor szebb napokat látott ipari fellegvárat, mely akkor is része a múltunknak, ha akaratlanul is a rossz emléké szocialista iparosítással kötjük össze ezt az emléket. Tehát lehetne kulturális jelen ez az ipari múlt, feltéve, hogy bárkit is érdekelne egy ilyen idea abban a városban, ahol igazán reprezentatív, állandó művészeti galéria jó ideje nem található. Vigasztaljon, hogy legalább a gyönyörű falfestésű zsinagógában remek koncerteket hallgathatunk.